

Izšaje vsak dan razen na deli in praznikih.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni prostor: 2657 E. Lawrence av.
Office of publication: 2657 E. Lawrence av.
Telephone: Lawrence 4635.

LETO—YEAR XV. Chicago, Ill., ponedeljek, 27. marca (March 27) 1922. STEV.—NUMBER 72.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1102, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

KAMPANJA ZA ODPRTO DELAVNICO SE KRHA.

Z VELIKO SILO SO SE BIZNISKI INTERESI VROGLI NA ORGANIZACIJE STAVBINSKIH DELAVCOV.

In rezultat? Očividno jasneje postaja, da se je podjetniška ofenziva razbula.

Washington, D. C. — Ofenziva privatnih bizniskih interesov na organizacije stavbinskih delavcev končuje prav ključno za nasprotnike strokovno organizirane delavstva. Da se ponovno na podjetniška ofenziva vidi še v žalostnejši luči, se snidejo na skupni konferenci zastopniki Amerikanskega inštituta arhitektov, Združenih ameriških podjetnikov, inženirskega sveta in stavbinskega departamenta Amerikanske federacije, da se posvetujejo o prvih korakih, ki jih je treba podvzeti, da se zopet vpostavi kolektivno pogajanje.

Poleg poljške se druge organizacije, ki imajo večalmanj stika s stavbinsko industrijo, svoje zastopnike na to konferenco. Zastopniki teh organizacij se snidejo od časa do časa, da rešijo pravosodne spore.

Zastopniki arhitektov in stavbinskih podjetnikov so izrekli željo, da se snidejo skupaj z delavskimi zastopniki, da se izdela delovni red in medna lestvica za razne kraje v Združenih državah. Donlin, ki je predstojnik stavbinskega departamenta v Amerikanski federaciji, je odgovoril, da delavski zastopniki prav radi pridejo na konferenco, na kateri se izjavljajo sporna vprašanja. Donlin je prejel, da vnapaj ta konferenca ustvari široko dobro podlago za bodočnost.

Združeni stavbinski podjetniki so študirali parlament stavbinskih obrti na Angleškem, ki so ga ustanovile organizacije stavbinskih delavcev na Angleškem, ki rešuje vse stvari, katere se tičejo stavbinstva. Podjetniki so po tem študiranju prišli do prepričanja, da je tudi v Ameriki treba reševati stavbinska vprašanja na ta način kot se na pr. na Angleškem po združnem načinu. Hise se namreč grade na podlagi združnega sistema. Napredni stavbinski podjetniki so na to zaključili, da je treba ustvariti najprvo podlago, da se rešujejo stavbinska vprašanja po načinu, uvedenem na Angleškem. Za ustvaritev take podlage je pa potrebna skupna konferenca.

ZAHTEVA PO ODPRVI ŽELEZNIŠKEGA DELAVSKEGA ODBORA.

New York, N. Y. — Vzhodna federacija Bratovščine železniških in parobrodskih pisarniških uslužbencev, skladiščnih delavcev in postajnih uslužbencev, zastopajna pet in osemdeset tisoč članov, je odpisala predsedniku Hardingu zahtevo, da takoj razpusti železniški delavski odbor. Tozadevna resolucija je bila sprejeta na redni letni konvenciji in pravi: "Ne moremo molčati na slabemu ravnanju z nami, ki je posledica njegovih odlokov."

Rezolucija nadaljuje, da se od take naprave ne more pričakovati pravih odlokov.

To je prvi glasni protest proti odlokom železniškega delavskega odbora.

KUKLUKSOVSKI POHODI V WASHINGTONU PREPOVEDANI.

Washington, D. C. — Distrikt-komisarji so sprejeli nove odloke zaradi javnih pohodov, po katerih so pohodi kuklukskeve organizacije prepovedani. Dolžbe prepovedujejo pohode in procesije, pri katerih ljudje nastopajo s krinkami in kostumi, da se ne morejo poznati posamezne osebe. Kukluksovski pohodi v bližini virginjskih mestih so povzročili to prepoved.

DELAVCI V EVROPI SE BOLJ ZAVEDAJO SVOJIH INTERESOV.

Chicago, Ill. — (Feder. Press.) — Wm. Ross Knudsen, kandidat za predsednika organizacije strojnikov, je pred nekaj dnevi ostro kritiziral nazadnjaško vodstvo ameriških delavskih strokovnih uniij, ko je govoril na seji krajevnih uniij strojnikov. "Delavci v Evropi naravnost stradajo, kljub temu so početverili članstvo svojih uniij v zadnjih treh letih. V Nemčiji imajo uniije 27 milijonov članov in v Angliji najmanj 20 milijonov, dočim v Ameriki komaj štiri milijone strokovno organiziranih delavcev," je rekel Knudsen.

V ILLINOISKIH RUDNIKIH NE BO STAVKOKAŠKEGA DELA.

Zakon prepoveduje uposlanje ljudi, ki niso izveščani rudarji.

BARONI V PITTSBURGHU BO DO POSKUSILI Z ODPRTO DELAVNICO.

Chicago, Ill. — Prijetno slika-nje položaja za operatorje v kapitalističnih listih, ki pišejo, da baroni premoga ne smejo biti v strahu zaradi stavke, ker je v deželi velika armada brezposelnih (nedolgo tega pisali, da jo ta armada že na delu), ne pomaga nič operatorjem v Illinoisu.

V Illinoisu obstoji zakon, ki prepoveduje delo v rudnikih vsakomur, kdor nima spridevala kot sposoben rudar in takega spridevala ne more nihče dobiti, ako ni delal dve leti v premogovniku kot rudar. Operatorji sami priznavajo, da vprko tega zakona ni moglo misliti na stavkokaše, ki bi prišli od zunaj. Brezposelni delavci, ki niso rudarji, ne morejo biti najeti. Izkušeni rudarji, ki se lahko izkažejo s spridevalom, bodo stavkali; illinoiski rudarji so stoprocentno organizirani.

Iz tega sledi, da bo 383 premogovnikov v Illinoisu počivalo od prvega pa do zadnjega dneva stavke. Pittsburgh, Pa. — Operatorji v zapadni Pennsylvaniji nameravajo obratovati rudnike med stavko s pomočjo stavkokazov. Pittsburski kralji premoga, ki so prvi prelomili pogodbo z rudarsko organizacijo in odklonili medna pogajanja, izjavljajo, da mislijo dati delci nekak "vzled", kako je treba začeti odprto delavnico v premogovnikih. Operatorji se tolažijo, da je v Pittsburghu in okolici velika armada brezposelnih delavcev, iz katere se bodo rekrutirali stavkokazi.

Država Pennsylvanija nima zakona proti neizkušeni rudarjem in operatorji pravijo, da lahko vsakogar poženejo v jamo, kdor bo hotel delati po njihovih pogojih. Razume se, da baroni premoga ne pričakujejo veliko uspeha od takih delavcev in računati je treba tudi z mnogimi nesrečami, ki si jih povzročijo neizkušeni ljudje, ampak operatorji so pripravljeni žrtvovati denar in človeško življenje v divji ofenzivi za skrušenje rudarske organizacije. Operatorji tudi računajo na privatno policijo, šerifске deputije in državne konstablerje za "zaščito delavcev, ki hočejo delati." S tem pride stajna prilika za izzivanje k nemiru in izgreedom, tako da bo justitni tajnik Daugherty lahko izvedel svojo grožnjo, ako ne bo miru v stavkovnih okoliših.

Ruski veliki kmeti igrajo in pojejo v gledališču.

Pariz, 25. marca. — Cyet bivše ruske aristokracije, nekdanji veliki kmeti in grofje, ki so se bili zšli na carskem dvoru, prireditelci koncert 1. aprila v pariškem gledališču. Kmeti in knežinja Putija (knežinja je nekakinja bivšega carja) bosta igrala duet na kitaro. Drugi bodo peli. Veliko število ameriških turistov je kupilo vstopnice.

FALLOV NAČRT SE NE RAZVIJA BREZ OPOZICIJE.

MLAJŠI MORNARIŠKI ČASTNIKI NISO ZADOVOLJNI, DA JE DENBY ODDAL V NAJEM OLJNO REZervo.

Kljub temu pa tajnika Fall in Denby razumeta drug drugega.

Washington, D. C. (Federated Press.) — Tajnik za notranje zadeve Fall, branitelj Guggenheimovih vpadov na vire naravnega bogastva v Alaski, in mornariški tajnik Denby, ki je izročil Fallu mornariško oljno rezervo štov. 1, da jo odda v najem za privatno ukorišanje, sta našetela na odpor v mornariškem departamentu. Nekateri mlajši mornariški častniki, ki delajo kot eksperti za hranitev rezervne kurjave za mornarico, protestirajo. Eden njih glavnih strokovnih listov vprašuje, ako imata Denby in Fall res pravico, da razpolagata s kurivom mornarice, ki ga bo potrebovala v bodočnosti.

Denby je bil za Ballingerja, ko je bil v zborničnem odseku, se pečevčim z Ballingerjem skandalom. Takrat so namreč nekateri hoteli, da se najbolje premogovne polje v Alaski izroči Guggenheimu Morganovim interesom v izkoriščanje. Njegov delo je bilo tako, da je Roosevelt, bivši predsednik, sam vodil kampanjo in pripomogel, da je bil Denby v letu 1912 poražen v volilni bitki v Detroitu. Denby se je torej umaknil iz kongresa in ko je Harding postal predsednik, se je Fall potrdil, da je Denby prišel zopet do moči. Jasno je bilo, da bo vse prebrsknil, kar je bil mornariški tajnik Daniels storil, da se ohraniti premog in olje kot rezervno kurivo za bodočnost. Prišel je izročiti to kurivo Fallu, ki je zopet oddal Denbyjevim interesom oljno polje, da ga izkoriščajo, obenem pa pripravi javnost, da se odvzame mornarici premogovo polje v Alaski.

Theodor Roosevelt, Jr., je mornariški podtajnik. Ali on prav maslo ve o premogu in olju in drugih virih naravnega bogastva. On je regularen republikanec. Ballinger bo mogoče še imenovan glavnim referentom mornariškega departamenta, ne da bi bila vznemirjena dobrohotnost mladega Roosevelta.

Mornariški oficirji, ki gledajo na kurivo kot življensko kri la-di-ji, jemljejo stvar seveda bolj resno. Kako naj brodovje manevrira, ako nima kuriva? Kako se naj vzdržuje potrebno mornariško osebje, ako pojde večji del znižajočega mornariškega bledja premogovniškim baronom in Rockefellerju? To so važna vprašanja za ljudi, ki žele za vse svoje žive dni ostati v mornariškem štabu. Ako oni morajo dvigniti svoj glas uspešno, tedaj ne bo noben začasni politični režim potratno gospodaril z viri naravnega bogastva, ki so na razpolago departamentu.

Tajnika Fall in Denby razumeta drug drugega. Nikakor se ne misli umakniti, ker nova taktika škoduje mornariškemu častnikom. Premog je premog, olje pa olje, in za oboje je odprt dober trg. Kot biznismana in političar-ja se skušata hitro rešiti blaga, obenem pa hočeta uničiti vse skušnjave, da bi se vlada oprijela kupčije v svojo korist.

Predsednik Harding je z njima. Povelje je izdano, da se plo-ve s polno paro naprej, mornariški eksperti in tisti ljudje, ki zagovarjajo ohranitev virov naravnega bogastva, naj se pa jeze.

VREME.

Chicago in okolica. V torek deževno, naraščajoča temperatura z južnimi vetrovi; v sredo 24 urah: najvišja 36, najnižja 36. Solnce izide ob 5:41, zaide ob 6:10.

STAVKOVNE STRAŽE ARBITRAŽE V KANADI.

Hamilton, Can. — Pri tvrdki Thornton & Douglas so zastavkali krojaški delavci, ki je bila dosej na dobrem glasu zaradi svojih produktov. Tyrda potrebuje laude delavce, pa jih ne more dobiti. Arbitrali so tri stavkovne straže, kajti tvrdka najbrž misli, da so stavkovne straže krive, da dolgi delavci ne morejo stavkokaziti. Pred policijskim sodnikom so vsi trije delavci izjavili, da niso krivi. Njih odgovor je priporočal, da se izpuste na njih besedo. Sodnik ni hotel nič slišati o takem priporočilu in določil je za vsakega obtožena sto dolarjev poročstva.

ALI SE BO VRŠILA GENOVSKA KONFERENCA?

Ruski boljševiki pričakujejo, da bo konferenca odpravljena v sedanjem trenutku.

ANGLIJA PRIPRAVLJA ZA RUSKO LIBERALNE POGOJE.

Berlin, 26. marca. — (Kablogram Federated Pressa.) — Kljub poročilom v ameriki in zapadnoevropskem časopisju in izjavam državnikov, da je ekonomska konferenca v Genovi gotova, pričakuje Sovjetska Rusija, da bo ob enajsti uri zopet odpravljena.

Denin je dejal na nedavni konferenci ruskih kovinarjev v Moskvi glade: "Nihče ne ve, če se bo genovska konferenca res vršila ali ne. Bojim se, da tudi tisti, ki so sklicali konferenco, ne vedo še nič definitivnega glede tega."

Rusi pričakujejo, da bo ententa organizirala proti njim novo vojaško ofenzivo; predno se otvori konferenca.

Ententa se boji sedanje Rusije. Nemčija bo mogoče dala Rusiji simpatičko podporo. Nemška trgovina z Rusijo je že precej velika. Baltička ententa (Estonija, Letija in Litva) je obvezana podpirati svojega soseda na vzhodu. Takozvana mala ententa v centralni in južnovzhodni Evropi (Cehoslovakija, Jugoslavija in Rumunija), ki je pod vplivom Francije, bo poskušila izrabiti prvo priliko, da se emancipira od francoske nadvlade. To je ugodno za Rusijo, posebno ker omenjene države zelo potrebujejo trgovino z Rusijo. Druge države, ki so bile nevtalne med vojno, so že sile britakofrancoskega gospodstva in komaj čakajo na trgovino z Rusijo.

Zavezniki so razdeljeni. Italija potrebuje ruskih surovin. Francija in Belgija nanjata o vpostavljenju reakcionarnega režima v združeni Rusiji v svrhu, da Francozi iztirjajo svoja posojila; dočim bi Anglija rajša videla Rusijo razdeljeno v več malih držav. Amerika se nagiblje na stran Anglije in favorizira idejo mednarodnega bančnega konzorcija za izkoriščanje Rusije na način kakor se nekaj takega pripravlja za Kitajsko.

Notranja sila Rusije je velikan-ka. Delavske mase so zveste sovjetski vladi in rdeča armada je v dobrem položaju, kar se tiče razpoloženja in opreme. Vnanje stanje Rusije je dobro utrjeno z mnogimi trgovinskimi pogodbami, ki so jih sklenile sovjetske misije; celo z Francijo je bila podpisana pogodba ruskega Rdečega križa. Bolj trdne vlade menda ni v Evropi kot je sovjetska v Moskvi.

To so razlogi, ki delajo paniko v taboru zapadno evropske diplomacije. Čim bliže je genovska konferenca tem bolj se ententa boji sestanka z ruskimi boljševiki. Zato se ni treba nič čuditi, ako se ententa diplomacija v zadnjem trenutku izogne temu sestanku z novim odgodenjem konference.

London, 26. marca. — Zavezniki ekonomski eksperti, ki razpravljajo o detajlih agende za genovsko konferenco, so si precej (Dajle na 3. strani.)

MILITARISTI HOČEJO VELIKO ARMADO.

KONGRESU DELAJO ZAPREKE PRI REŠITVI ARMADNEGA VPRAŠANJA.

Zdi se, da se militaristi niso ničesar naučili iz zadnje vojne.

Washington, D. C. — Ob času ko se kongres muči, da reši vprašanje o znižanju armade in ko je bila prilika, da se zniža armada za petdeset odstotkov, je nastopil Frederik William Wile s svojim govorom pred Harvardskim klubom v Washingtonu in napadal "pacifični blok." Pri tem je apeliral na vse harvardceve, da se naj organizirajo proti taki propagandi, ki ima namen znižati armado.

Kdo je Wile? Pred vojno je bil val osem let v Berlinu kot častnikarski poročevalec lord Norteliffa. Takrat je prusanska militaristična klica imela prvo besedo v Kaiserjevem glavnem mestu. V vojnem času je služil kot ekspert za Northcliffeove liste v Londonu v nemških zadevah. Na to je prišel v Washington kot glavni poročevalec za dnevnik "Philadelphia Public Ledger." Ob času njegovega tukajšnjega bivanja je bil v gosteh pri "poslaniku" Boris Bakmetijeva. Seveda je bil v gosteh tudi pri republikan- Krenskijevem režimu, kot so poročali listi od časa do časa. Od tretjega oktobra naprej je vodil hud boj proti kampanji Narodnega sveta za omejitev oroževanja, ki je hotel pridobiti cerkvene, denške, farmarske, izobraževalne in delavske organizacije za razorožitev in mir.

Frederik J. Wile, tajnik Narodnega sveta za omejitev oroževanja, je odgovoril Wileu v daljši izjavi. V svojem odgovoru pravi, da je čas, da se s oroževanjem vrne v normalne čase, ko nas tlačijo brezposelnost, draginja in visoki davki.

Seveda so se "Public Ledgerju" pridružil še drugi listi in konec konce je bil, da so omerjali tiste, ki so priporočali znižanje armade, s boljševiki.

Nekateri ameriški častniki so pogledali v zadeve Narodnega sveta za omejitev oroževanja, to da stikov z Moskvo niso odkrili.

KAKO VELIKA JE PRODUKTIVNA MOČ AMERIŠKIH RUDARJEV?

New York, N. Y. — Hugh Archbald, rudniški inženir, je izjavil, ako bi bilo delo v rudnikih pravilno organizirano, bi rudarji na leto proizvedli štirikrat toliko kot ga proizvedejo zdaj.

On pravi, da se sirovo ali najtišje delo v rudnikih ni spremenilo skozi sto petdeset let. To pomeni, da se to delo opravlja še po načinu, kot ga je vršil oče, ded in praded. Iz njegove izjave je očitno, ako podjetnik ne dobi po njegovi misli dosti profita iz rudnika, ni to rudarjeva krivda, ampak je podjetnikova, ki obratuje rudnik še vedno po stari in potratni metodi. Ravno tako trdi rudniški inženir Archbald, da so podjetniki krivi, ako morajo večsi rudarji prenehati z delom in o-stati po več tednov doma.

DOMOVI V ARKANSASU ZADOLŽENI DO 33 Odstotkov.

Washington, D. C. (Federated Press.) — Vrednost domov v Arkansasu je povprečno zadolžena do 32,5 odstotkov. To je seveda vključen dolg, o katerem poročila vlada za ljudsko štetje na podlagi vladama v Belfastu in Dublinu. Podatkov iz leta 1920. Hise in da naj vstavi masakra in gueril-farne, ki so oddane v najem, so sko vojno med slufajnovi in ul-izvzete iz tega poročila.

Farne namajo vključeni dolg do Belfast, 25. marca. — Sedem 29,8 odstotkov, do 39,7 odstotkov oseb je bilo večer ubitih v bojih pa domovi. Ob času ljudskega med katoličani in protestanti. Štetja je v Arkansasu lastovalo Tolpa protestantov je vdomila v 43,2 odstotka prebivalcev, ki so neko katoliško hile in oče ter stanovali v hišah, svoje hile. Po njegova dva sina so bili postavlje med hile, na katerih je vključen ko je žena stala zraven in vila dolg, je znašala \$3,033.

OPERATORJI SE SKLIČUJEJO NA ANDERSONOVO SODNJO SKO PREPOVED.

Washington, D. C. — (Federated Press.) — Gen. R. Cushing, upravni ravnatelj Nation Wholesale Coal asociacije, je v nekem intervjuju s poročevalci priznal, da so premogovniški operatorji prelomili pogodbo z rudarji, ker se nočejo pogajati z njimi, toda — je dejal Cushing — operatorji se drže sodnijske prepovedi avonega sodnika Andersona v Indiana-nopolisu, ki je bila izdana lani zahtevo operatorjev v West Vir-giniji in katere onemogočuje konference z rudarji!

OSEMNAJST RUDARJEV UBITIH V COLORADU.

Razstrelba v premogovniku blizu Trinidad je razmesarila rudarje.

VEROK NEMARJE "SE NI ŠKAN".

Trinidad, Colo. — Velika razstrelba, ki se je pripetila zadnji petek zvečer v premogovniku Sopria št. 2, je umorila osemnajst rudarjev. Rov je lastnina Colorado Fuel and Iron kompanije, katere je pred kratkim s pomočjo državne milice ugonobila stavka rudarjev in jim ušla silnato mendo ne ostraje se na pogodbo. Rešino moštvo, ki je šlo kmalu po eksploziji v rudnik, je spravilo na površje osem trupel. Štirje rudarji so bili tako razmesarjeni, da jih ni bilo mogoče spoznati.

Razstrelba se je dogodila v zmrznem rovu, ki se nahaja vedno 3000 čevljev pod površjem; vedno rudarjev, ki jih je se pogreba-je, je nekje 3000 do 5000 čevljev globoko pod zemljo. Nesreča se je pripetila kmalu potem, ko je 200 rudarjev, ki so delali podnevi, zapustili rov.

Vodstvo rudnika pravi, da "se ni izvedelo", kaj je povzročilo eksplozijo.

LA FOLLETTE IN PAKT STILBIN SIL.

Washington, D. C. — Senator La Follette je v minolem tednu govoril v senatu proti pogodbi štirih sil. V teku svojega govora je rekel:

"Vzrok, zakaj nam hočejo valiti pogodbo štirih sil, najdemo v želji velikih interesov, ki kontrolirajo vlado Velike Britanije in Japonske, da pridobe protekcijo in sodelovanje Združenih držav pri nadaljnjih nstrkih za izkoriš-čanje in imperijalizma."

"Znano je nam, kako sramotna je zgodovina Japonske v Koreji, Sibiriji in Kitajski. Mi vemo, kaj je Velika Britanija izvrila in še izvršuje v Indiji, Egiptu, Kitajski in drugje. Obe deželi sta napravili slah vira na civilizirani svet, ker nista imeli spoštovanja do pogodbenih pravil, pravie nestranskih narodov in slabotnih ljud-štev... Res je, da sta zdaj Rusija in Nemčija oslabileni, Kitaj-ska je pa nezmožna. Ali dan pe-de, ko bodo te dežele s svojimi številnimi ljudskimi milijoni za-dobile svojo moč, tedaj gorje na-rodu ali zvezi narodov, ki so jih združeni narodi izkoriščali in po-tlačevali, ko so bili še hiki in v nesreči..."

Irei nadaljujejo s medsebojnim klanjem.

London, 26. marca. — Angleška vknjižen dolg, o katerem poročila vlada za ljudsko štetje na podlagi vladama v Belfastu in Dublinu. Podatkov iz leta 1920. Hise in da naj vstavi masakra in gueril-farne, ki so oddane v najem, so sko vojno med slufajnovi in ul-izvzete iz tega poročila.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cena oglasov na dan: 100. Rokopis se ne vrača.

Marčnina: Zedinjena država (jeven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.60 za tri mesece, in za izposojnino \$2.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v objavi: 1. pr. (March 31-22) poleg vsakega imena na naslovu

namenjen da vam je o tem dnevniku potekla naročnina. Posreduje se pravilno, da se vam ne uveljavli list.

DELAVSKA ORGANIZACIJA MORA BITI MOČNA.

Vsaka delavska organizacija mora biti močna, pa naj bo strokovna, politična ali pa gospodarska. Že enkrat smo nekje omenili, da ne zadostuje, ako organizacija šteje veliko članov, ki plačujejo prispevke, da je močna.

Kdaj je torej delavska organizacija močna?

Delavska organizacija ima svoje naprave in svoja sredstva. Ako vsi člani trdno podpirajo organizacijo, njene zaključke, njena sredstva in njene naprave, tedaj se lahko reče, da je organizacija močna.

Ako organizacija danes napravi zaključek, da bo nekaj izvršila v propagandistične namene in polovica članov, ki je zunaj dvorane, pozabi na zaključek, ali pa pravi, da bodo že drugi opravili delo mesto njih, tedaj organizacija ni močna. Kadar je organizacija osvojila zaključek, je dolžnost vsakega člana, da pomaga zaključku do uspeha. In če se članstvo organizacije zaveda te dolžnosti, tedaj je organizacija močna.

Kadar je seja, je treba, da vsak član govori, ako mu ni kaj všeč. Njegova dolžnost je, da na seji kritizira, kar mu ni po volji, ali če misli, da je predlog, ako se osvoji velika zmota ali napaka, ki napravi škodo organizaciji. Molčati na seji in kritizirati po seji in zunaj dvorane ni lepo, pa tudi ni koristno za organizacijo. Zunaj dvorane ali kritičarja le par oseb, katerim pripoveduje, da je z zaključkom nezadovoljen. Tisti, katere kritizira, nimajo prilike, da se branijo in da njemu s stvarnimi argumenti dokažejo, da je njegova kritika zmotljiva. Član, ki molči na seji ali pa celo ne prihaja k sejam, zunaj seje pa kritizira, ne dela za pojačanje delavske organizacije, ampak njegova kritika celo škoduje organizaciji; torej tudi njemu, ker je član organizacije.

Tudi osebni napadi na pojačanje organizacije. Pred vsem je treba v organizaciji alogie in edinstva, da je močna.

Dostikrat mora marsikateri delavec pridržati svoje osebne želje nazaj, da ne škodi organizaciji.

Ampak vsak delavec lahko veliko koristi organizaciji, ako na seji pove svoje nasvete na podlagi svojih praktičnih izkušenj. Take izkušnje so večji velike vrednosti, kar organizacija lahko daje dobre nasvete svojim članom, kako jim je treba postopati, kadar so v stiski in potrebi. Delavec, ki prihaja s takimi nasveti na sejo, se v resnici ravna po znanem reku: "Vsi za enega, eden pa za vse". To pomeni s drugimi besedami, da organizacija dela za vsakega člana, vsak član pa za delavsko organizacijo.

Na vsaki seji delavske organizacije je živa potreba, da je vsak član navzoč, ako ga ne zadržujejo važni vzroki. Vsak organiziran delavec si mora misliti, da je njegova navzočnost na seji absolutna potreba. Njegovi tovariši potrebujejo njega, da spregovori o važnih predlogih, on pa zopet potrebuje nasvete svojih tovarišev, da mu je mogoče napraviti pravilno sodbo.

Vsaka organizacija ima svoja pravila, da vrši svoje posle. Pravila so postava, ki so jo organizirani delavci napravili sami, da se ravna po nji. Organiziran delavec, ki se ne ravna po pravih organizacije, ne dela za pojačanje organizacije, ampak on drobi in spodjeda njeno moč. Ako delavec pride do spoznanja, da je katera točka v pravih nekoristna, ali da celo škoduje organizaciji, tedaj naj predlaga, da se spremeni. To je edina pravilna pot, da se moč organizacije poveča. Spolnjevanje pravih, dokler so pravomočna, je eden glavnih pogojev, da je delavska organizacija močna.

Moč delavske organizacije je tudi odvisna od njene forme. Ako je organizacija na pr. tako ustanovljena, da daje preveč oblasti ali pa skoraj nobene ob času delavske stavke ali izpore eksekutivnemu odboru, je njena forma slaba. V prvem slučaju je vse odvisno od par ljudi, v drugem pa nimajo tisti reči nobene besede, ki imajo voditi stavko, ako pride do nje, ali ki poznajo najbolje položaj. Ravno tako ni dobro, da je glasovanje tako urejeno, da vzame po več tednov, predno članstvo odglašuje o predlogu, ker se v tem času podjetniki lahko že dobro pripravijo na izid glasovanja, pa naj bo ta izid kakršen hoče. Organizacija mora biti tako ustanovljena, da hitro in točno posluje in da pri važnih vprašanjih brzo in dobro dela.

SLIKE IZ NASELBIN.

Pierce, W. Va. — Z izgovorom, da nima več naročil, je družba po vsej tukajšnji okolici ustavila obratovanje dne 1. februarja. Pripovedovali so, da imajo dovolj nakopane premoga, a komaj teden je minil in že je postala družba svoje blave po hlah premogarjev s nekakimi papirji, ki so jih usiljevali delavcem za podpis. Na vprašanje, zakaj rabijo naše podpise, se nam odgovorilo, kdor ne bo podpisal, da ne sme več stanovati v kompanijskih hišah. Bilo pa je vse to le izmišljeno in dobro izbrana laž za ujetje organiziranih delavcev in tako razbiti našo unijo rudarske organizacije. Poleg tega so tudi skusili prelomiti pogodbo do 1. aprila.

Tukajšnja Davis premogovna družba je sama izdala neko svojo plačilno lestvico, po kateri bi sprejemali za tona naloženega po 70c, dočim imamo v pogodbi do 31. marca \$1.09 za tona. Vsi njihovi poizkusi so bili zaman; premogarji po tej okolici se držimo trdno naše pogodbe in nečemo imeti posamezno nikakih pogajanj, saj zato je na mestu uprava naše organizacije, ki naj se pogaja s podjetniki v imenu nas vseh.

Davis koksova in premogovna družba lastuje v tej okolici 18 premogorov, ki sedaj razstirajo št. 35 v Davisu vsi počivajo. Tam, mislim, da dela tudi nekaj naših rojakov. Pozivljamo jih, naj prenehajo s delom in stopijo v naše vrste ter delujejo s nami. Rojaki, nikaner ne mislite, da ne bo družba več znižala mezde, po tem prvem znižanju, temveč, če bomo enkrat pristali na njeno zahtevo, tedaj bomo imeli v bodoče manj odpora, družba pa več poguma za nadaljnje znižanje, dokler končno ne bomo prisiljeni kopati premog po 20 ali 25 centov. Nedvomno bo sledilo tako znižanje, če se sedaj skupno ne postavimo v bran. Kakšni bodo pa drugi delovni pogoji, nam bo istotako ukazovala družba.

Tudi rojaki v Davisu imajo svoj lokal, zato lahko pristopite k njemu, poleg tega pa povejte delavcem drugih narodnosti, naj store isto. Če ne bomo vsi zajedni in se odločno postavili v bran navala premogarskih podjetnikov, se nam bo godilo tako, kot je bilo tu leta 1911 in 1912 ter do izbruh svetovne vojne, ko smo garali in se mučili po deset do dvanaest ur na dan, a pri vsem tem imeli nesramno nizko plačo po \$2 do \$2.50. Rojaki, ki so bili tu, se lahko sami spominjajo, kako mučno je bilo ono življenje.

Zato bratje, bodimo složni in varujmo našo organizacijo, da nam je ne zlomijo podjetniki. Vsi vemo, kako so njihovi nameni, zato bodimo previdni, da se jim ne bodo posrečili na kak zviščen način, kakoršnjega se najraje poslužujejo.

Rojakom, bratom in sestram ter vsem znancem hočem tudi poročati o smrti našega rojaka Josipa Urha. Dne 23. februarja je vstal zjutraj ob pol sedmih, ko sta njegova tovariša šla spala in takoj odšel od doma, nikomur ni povedal, kam. Prejeli dan je govoril, da bo zapustil naselbino in šel v Cleveland, odkoder mu priše brat, naj pride, če nima dela, ker brat mu bo tam preiskrbel delo. Preteklo je šest dni, a še ni bilo glasu od njega. Eden njegovih prijateljev je pisal v Cleveland, če je tam Jos, toda brat je odgovoril, da ga tam ni. Prišli smo sumiti in preiskali njegovo obleko, ki je bila vsa doma, torej ni kazalo, da bi bil šel kam daleč.

Šli smo ga iskati po gozdu in našli dne 4. marca kako miljo od naselbine. Kolikor se more spoznati, je izvršil samomor. Našli smo ga vsega raztrganega, deli njegovega telesa so ležali razmetani po tleh in spoznali smo ga samo še po obleki, katere spodnji del je bil še cel. Pogled nanj je bil strašen. Za vzrok samomora ne ve nihče.

Pokojnik je bil doma iz vasi Gozd št. 6 pri Kamniku na Gorjanskem. V stari domovini zapuša leno, tri hčere in v Ameriki dva brata ter eno sestro. Eden brat in sestra sta v Clevelandu, drugi brat pa je v tej naselbini. Bil je član društva Domovina št. 29 SNPJ, ki mu je iskalo čast kakor vsakemu drugemu umrlemu članu. — Anton Vidmar.

Cleveland, O. — Kar se delo ni bilo skleniti iz naše naselbine Forest City Parka, Cleveland, O. nikake vesti, omenjam jaz, da smo s delom še vedno na istem stališču kot smo bili. S kakim dobrim obratovanjem se ne moremo ponositi. Tukajšnji opekarski magnat je menda že ne znajo več drugega kot tožiti o ogromnih izdatkih, ki jih imajo z obratovanjem.

Tudi podporno društvo imamo v naši naselbini, pri katerem pa ne vlada sloga, kot bi moralo biti, da bi bil mogoč napredek društva. Zato pozivljamo rojake, člani našega društva, naj se zblizajo in skupno delujejo, da bo društvo uspevalo.

Rojaki smo lahko gonosni na g. Storklo, ki se je menda zavežala nas redno obiskovati, ravno tako pa je tudi nepotrebna "flu" obiskala več rojakov, čeprav se ji vsak izogiba. — Olan društva št. 406 SNPJ.

Radley, Kans. — Iz naše naselbine imamo poročati žalostno vest o smrti rojaka Franka Podbrgarja. Dne 14. marca je šel zdrav na delo v rov št. 45, kjer se je ob 11 uri utrgala nad njim plast kamnja ter ga podsula, da je bil na mestu mrtov.

Pokojnik je bil šele 24 let star ter je imel v oskrbi 58 letno mater ter 13 letno sestro. Poleg tega zapuša tri omožene sestre in sicer: Pavlino Malnar v Girardu, Kans., Heleno Gregorčič in Fannie Plahutnik v Nokomis, Ill. Bil je jako marljiv fant ter skrbel za svojo mater ne samo med zdravjem; vedel je, da za tem pride bolezen in smrt, zato je bil član treh društev in sicer društva Spoznanje št. 72 SNPJ, št. 122 SNPJ in nemškega podpornega društva. Vsa tri društva so mu skupno priredila pogreb dne 17. marca ter mu položila sveče venec na krato. Tudi njegovi drugovi iz Radleyja in Dunkirka so nabrali med seboj \$50 za sveče venec in ga položili iz ljubezni do pokojnega na krato.

Ti imajo lep vzgled vsi oni, ki se trde, da ne potrebujejo podporne društva dokler so mladi. Tudi pokojnik je bil mlad in zdrav, ko se je zjutraj dne 14. marca poslavljat od matere in odhajal od sori od doma. Nič slabega ni slutil, ko je šel na tlako pod novim sistemom v Kansasu, ki ukazuje delati in molčati, ako ne, pride vaak na črno listo, da se potem uči s gladovanjem pokornosti.

Za pokojnim žalujejo člani društva Spoznanje SNPJ, ker z njegovo smrtjo so izgubili dobrega brata, ki je bil od ustanovitve pri mladinskem oddelku. Počiva mirno, dragi brat, s tvojo materjo in sestrami žalujemo vsi. — F. K., predsednik društva št. 72 S. N. P. J.

Wyano, Pa. — Lepo je na avto, če imamo tudi dovolj življenjskih sredstev, toda včasih kot se nahajamo in pomanjkanju, se ne moremo posebno veseliti lepe prirode. Kakor da nima ničesar več za nas ta svet, celo produciirati več ne moremo na njem. Vse je nekako utihnilo in drži se puhlo kot bi spalo. V resnici smo na robu spanja, v kakršnem je kralj Matjaž dremajoč za gorami, silen s svojo vojsko, toda nezmožen v začaranem spanju. Tako preti nam delavcem, da bomo za večno zadrenali, ako se ne zbudimo sedaj. Spali bomo in sanjali o dobrih časih, katere pa smo s spanjem zamudili.

Če nas bodo sedaj delodajalci prevarili, potem bomo ostali njihovi hlapci, pokorni in zadovoljni s vsem, kar nam bo harkovalo od zgoraj. Zato rojaki, ne smemo obupati v sedanjem odločilnem času in čuti moramo do zdaj. Bodimo previdni, kaj bomo delali in kaj priborili za našo bodočnost. Utrahovati nas hočejo na različne načine in belijo si glave, kako bi motili našo čujnost ter nas omamili s obljubami. Med nas prihajajo s nekimi listinami, katere pravijo, da ni treba drugega kot podpisati, drugi upajo kaj doseči s sladkimi besedami in obljubami, s katerimi nas hočejo v resnici spraviti še na bolj beraško pot kot smo še v resnici.

Mislim, če bi bilo med nami toliko sloge, kot je med podjetništvom, potem bi oni ne imeli časa vpraševati nas, po kakšni lestvici hočemo delati. Ne lepili bi plakatov, po kakih cenah moramo delati, ako hočemo živeti, temveč bi morali vse prepustiti našim voditeljem. In tudi ko bi

bili vsi voditelji navdušeni za močno našo organizacijo, kar sta primer naš Jones in Hewat, bi nam ne bilo toliko treba skrbeti, da se bodo vse zahteve izmislile.

Naselbine na hvalim, ker se ni posebno razvita, pa tudi ne kaj prida znana. Drevedov se pri nas ne vidi, pač pa imamo navedo saditi krompir in še marikaj drugega, a česar se bomo ukvarjali po prvem aprilu. — Marčnik.

JAVNA GOVORNIKA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Pismo iz stare domovine.

La Salla, Ill. — Od sorodnikov v starem kraju sem prejel pismo, v katerem se lahko vsaj v glavnem spozna, kako razmere so zavladele v naših tolminkih gorah, odkar je italijanska vojska proti volji tamkajšnjega prebivalstva šla postavljati mejnike po sredi njihove dežele in jih lahko ločila od krvnih bratov v Jugoslaviji. Pismo samo ni olepšano z lepimi izrazi, goli podatki so, ki zvene kakor obtožnica proti nezmožni italijanski vladi. V pismu mojih sorodnikov stoji med drugim sledeče:

"Oiala, ... Želim Vam zdravje, kako smo sami vsi zdravi. Le točno zimo smo imeli hudi mrz in snega je bilo preveč na debelem. Novice o tedi imamo strašne. Odkar smo pod Italijo, se neprestano vrše kakšni umori, tatvine, druga hudodelstva, kar brskone kaj silite tudi v Ameriki. Pri Mozu so pred tednom pokradli neznani zlikovci vso alenino in klobase in pri Zaidarju so ukradli vino in šganja. V Kačniku so se 19. februarja ogodilo nekaj strašnega. Starega in gospodinjso so ubili, dočim je gospodar sam pred tremi tedni umrl po celotni bolezn, vodenici. Bila sta sama pri hihi. On je šel že 87 let in ostal doma v nedeljo dne 19., ko je gospodinja šla k maši. Gospodinja je prišla domov in bila gotovo prestrašena, ko je dobila v hihi na tleh ubitega, starega očeta in so nato ubili še njo. Kako se je vse vrtilo, ne ve nihče, ker sta oba mrtva, silovke pa bogveje. Okoli tretje ure popoldne je prišel k očetu Plesteničar, toda dobil je proti havihi hlo saprto. Klical je, a nihče se mu ni oglašal, nato pa je pogledal skozi okno in videl ležati očeta po tleh. Hitro je stekel domov, da jih je prišlo še več in so zlomili skozi vrata, katere je zaklenil storilec. Nudil se jim je strašen pogled. Gospodinja je ležala v veži s preklano glavo in odsekanimi prsti, starček pa je imel vrv okoli in tudi vso glavo razbito. O storileh ni ne duha ne sluha."

"Tako vidite, kako hude, pustne čase imamo. Mesto veselja sta se naselila med nas žalost in strah. Bojimo se pred razbojniki in zaklegamo se. V Kačniku je bilo vse preiskano in razmešeno. Gospodinja je imela vse žepne narobe, jopo pa odpeto. Sled po snegu vodi skozi našo mejo proti čisti, na cesti se pa neveda izgublja, bogvekam ..."

Tak je dopis iz nekdanj tako mirnih naših krajev. Vedno ališimo poročila o enakih grozodejstvih, a to le odkar je zavladel Rim nad našo Primorsko. Vemo, da je dežela preprečena s butaljnimi karabinerji, toda ti so menda le za lovenje nesadovoljnih in tako upravo; da bi se resno nastopalo proti slovincem, tega ne ališimo. Vest, ki jih prejmemo poveda le o množicah za umorih. Pred par tedni so mi pisali, da so na Reki pri Cerklenu karabinerji ubili civilista, še nedavno tega, odkar so iz Novakovo pisali o umoru itd. Pomilujemo bedno ljudstvo, vladajo pa, ki se ne gane ob takih sločinih, obsojamo, ker ona goji številne čete karabinerjev le za svoj obtož in ne za varstvo ljudstva. — Mat Vegrli.

Power Point. — V naši naselbini delamo komaj polovico časa, da komaj zaslužimo za preživljanje. Premogarski podjetniki so oglašali za vsako pogajanje z rudarsko organizacijo in za vsako ceno hočejo uvesti odprto delavnico, da bi s tem delavce še bolj zaslužili. Vsega dela, kar opravimo, je komaj tretjina kot bi moralo biti, daj vsak dan rabimo hrano in obleko.

Ni se čuditi, če je še vedno tako. Velik del ljudi še vedno sanja,

o nekakem boljem kraljestvu, katerega pa bomo dosegli seveda šele po smrti, če bomo na tem svetu ponižni. Ušli so nam, naj se ljubimo drug drugega, v vojni pa moramo "sovražnika" pobijati, tako naše duhovniki. Njih učenje ni bilo posebno med vojno brez upneha, saj videli smo kako so se ljudje med vojno morili in se največ po zaluži ver. Oni so najstarejše učitelje na svetu, ki so imeli posebno pred vojno še jako velik vpliv in bi tako lahko vepile ljudem čisto druge nazore, kako se morajo medsebojno ljubiti in ne pobijati.

Slabi časi so marsikomu že odprli oči, toda v prihodnosti jih morajo še mnogim, da bodo lahko sami mislili. Zato pa bodo pomagali napredni listi, kakor sta pri nas Slovenski Prosveta in Proletarec, ki sta najboljša sredstva za odpravo mračnjstva.

Dne 21. t. m. sta se poročila civilno rojak Jernej Stucin, član društva št. 358 v Power Pointu, s Katarino Ojster iz Washingtona, Pa. Želja jima obilo sreče. — Olan jednota.

La Salla, Ill. — Pred nedavnim se je oglašil br. Frank Petrich z dopisom glede zapisnika zadnje seje glavnega odbora, kjer se je delila nagrada, kot je bilo izraženo v zapisniku seje. Br. Petrich je vprašal za pojasnilo, kakaj so se isplačale te vste, ker je konvencija vendar sklenila, da se nobenih nagrad ne isplačuje več. Ko bi bil gl. urad pojasnil br. Petrichu, da so bila ona isplačila upravičena in bi gl. tajnik pojasnil delo, ki ga je naredil, pa bi se članstvo zadovoljilo. Če član vpraša za pojasnilo, do katerega mislim, da je upravičen in mu ga glavni urad mora dati, naj se mu da pojasnilo, saj je vendar gl. urad zato tu, da pojasnjuje članstvu sklepe in dejanja.

Brat Vidar vprašuje, kaj je manjše članstva glede nagrade, saj se vendar upošteva sklep konvencije, pa če je isti v pravih ali ne. Ako kateri izmed zaposlencev v gl. uradu izvede kako koristno delo za jednoto izven svojih delovnih ur, naj predloži seji gl. odbora račun, članstvu naj se pa potem potom zapisnika razjasni, kakšno delo je izvršil, ne pa samo: glavnemu tajniku se plača \$75 nagrade za zboljšanje sistema v gl. uradu. Članstvu naj se pove, kako delo je za to izvršil.

Druga izredna konvencija, ki se je vršila pred letom, je takšni zaračevalni odbor, kateri je tedaj takorekto končal svoje združevalno delo, imenovala kot odbor za provizijska pravila za združevalno konvencijo. Isti odbor je prejel plažo za svoje delo. Da so pa drugi posamezniki sodelovali pri tem odboru ter zahtevali za svoje delo velike vste, čeprav od tega dela niso bili od konvencije nikdar pooblašeni, mi je neumljivo.

Kdo je pa pripravil pravila za tiskarno, da je izpustil zaključke, ki jih je sprejela konvencija? Br. Vidar je postavil predlog in konvencija ga je sprejela s veliko večino, ali v pravih ga ni.

Člen VI., točka 2. tudi ne odgovarja zaključkom konvencije. Zadržaj del te točke: "... V slučaju, da društvo krši to točko pravih in pošlje iniciativni predlog, kateremu manjka določeno število podpisov, se predlog zavrne ...". Tu je konvencija naredila piko, v pravih pa je ta točka taka, kot je bila konvenciji predložena.

Ali gl. urad ni zapazil te pomanjkljivosti? Če je ni, potem še ni čital novih pravih, kar je precej čudno. Če je čital pravila, a ni zapazil pomanjkljivosti, je dokaz, da je pozabil, kaj je sklepala konvencija, ali pa je pozabil, kako plače so bile določene. Jaz se namreč bojim, da se drži starih pravih. Če je pa zapazil med čitanjem pravih pomanjkljivosti ter da ista ne odgovarjajo zaključkom konvencije, je dokaz, da mu ni za to, če pravila odgovarjajo sklepom na konvenciji ali ne. Gl. urad bi bil moral takoj, ko so pravila naša, pronajti pomanjkljivosti ter o tem obvestiti članstvo v Prosveti, da bi se na sejah zaneslo popravke v zapisnik in bi se potem vedeli ravnati po zaključkih konvencije. — Leo Zevnik.

LESTNICA UREDNIŠTVA.

Orosby, Minn. — Pod dopisom morate dovoliti popoln Vaš podpis, če hočete, da bo priobčen, ali ga pa malo popravite.

(Federated Press.)

**ZUPAN NIMA ČASA GOVORI-
TI Z BREZPOSELNIMI DE-
LAVCI**

KDO JE ODGOVOREN ZA SLABE RAZMERE V RUSIJI?

Dolžiti Lenina, da je on kriv
za nesrečo ruskega ljudstva,
je ravno tako nezmislno kakor
bi dolžili Debea, da je on za-
krivil polom špekulantov na new-
yorški borzi."

Letalski čoln izgubljen.

Grška armada je bankrotna.

Smirna, Mala Azija, 25. marca.
— Vrhovni poveljnik tukajšnjih grških čet je očitno priznal agencije neke ameriške tvrdke, da mu ne more plačati šeststisoč dolarjev, ki jih dolguje za tovrstne avtomobile, kajti grška armada je brez denarja. To dokazuje v taknem položaju se nahajajo grške finance in zakaj se zdaj pripravljajo grški voditelji, ki bi radi nadaljevali vojno s turskimi nacionalisti. Med grškim prebivalstvom v Smirni in okolici vlada velika panika.

KAKO SMO GRADILI DOM.

(birske cariste so postale morske
roparji.

lo, Najdan in druga naselena
ter odnesli za več sto tisoč dolar-
ev vrednosti blaga v zlatu in ko-
lah. Vse ameriške, kanadske in
angleške tvrdje so bile oropane.
Bočkarjev je dal zapleniti ameriški
turgovski parnik "A. D. Holmes"
z vsem tovorom in ujeti sedem
mož, med katerimi sta bila dva a-
meriška inženirja Dyer in Hoff-
man, ameriški rudar Queskey,
poljski državljani Kalinski in dva
Baltižana. Nekaj dni pozneje je
bilo na roparski ladji ustrojenih
trinaest ujetnikov in njihova tru-
pa so pomotali v morje. Med u-
morjenimi sta bili tudi dve ženski.

predsedniku rudarske organizacije Lewisu nepozabno izjavo, katero so pozneje ponovili voditelji železnižarskih bratovčin, namreč:

Cincinnati, O. — Organizacija krojaških delavcev Amalgamated Clothing Workers of America je doslej tukaj lepe uspehe, organizaciji so se pridružili delavci, ki režejo obleke in jih dokončujejo pri tvrdki Storr & Schaefer. Ti delavci so bili nasprotni organizaciji A. C. W. of A. v letu 1919, ko je bila stavka krojaških delavcev, ker so bili člani stare organizacije United Garment Workers. Zdaj priznajo, da so bili zapeljani in da je A. C. W. of A. edina prava organizacija kroja-

"Prosveta" prinaja zanimive
visti vsak dan. Ali ste naročeni
na dnevnik "Prosveto?"

POOBLA

Get **MATIAS GRENDE** to 12
LETS, za vojaške po celi Americi.
On še mora vedeti, kako se po-
obizastila izdelujejo. Pili mu in
razložili svoje adrese, pa ti ne bo
napredil vse pravilno, da ti ne bo
mogoče grant prodati s nepravil-
nim postavitvijo. Njegov naslov
je 6227 Butler St., Pittsburgh, Pa.
(Advert.)

OTOK ZAKLADOV.

Dudoviti doživljaji malega Jacka na suhem in na morju.

Angleško pisal R. L. Stevenson. Poslovenil J. M.

(Dalje.)

"Črni pes, kakor je vedno bil, prihaja obiskat svojega starega tovariša Billa v gostilno pri 'Admiralu Benbow-u'. Oh, Bill, Bill, marsikake čase sva doživela mlada, odkar sem izgubil ta dva krepulja," in vzdignil je svojo pohabljen roko.

"No, glej ga," je rekel kapitan; "zelo si me iznenadil; evo me; dobro, govori toraj; časa želiš?"

"To si ti, Bill, da," je odvrnil Črni pes, "prav imaš, Billy. Hočem samo, da mi prinese kozarec ruma, ta dragi otrok, ki se mi je tako priljubil; in sedli bomo, ako ti je prav, in govorili po domače kakor stari tovariši."

Ko sem se vrnil z rumom, sta že sedela pri mizi, kjer je kapitan zajtrkoval; Črni pes blizu vrat in po strani, tako da je imel eno oko obrnjeno na svojega starega mornarskega tovariša, drugo pa, kakor sem mislil, na beg.

Ukazal mi je oditi ter pustiti vrata na stečaj odprta. "Nobena luknja vaših ključavnic ni zame, sinko," je rekel; pustil sem ju sama ter odšel v točilnico.

Akoravno sem na vso moč napenjal ušesa, dolgo časa nisem mogel slišati ničesar drugega, kakor tiho šepetanje; polagoma pa so postali glasovi vedno bolj glasni in posrečilo se mi je semintja vjeti ene ali dve besedi, večinoma kapitanove kletvice.

"Ne, ne, ne, ne in še enkrat ne!" je zavpil enkrat. In potem zopet: "Ako pride do visle, boste viseli vsi, to vam povem!"

Nato je kar iznenada sledila strašna razstrelbena kletvica in drugih glasov — stol in miza sta se oba naenkrat prevrnila in sledil je udar jekla ob jeklo, za tem krik bolečine, in v naslednjem trenutku sem videl Črnega psa v polnem begu, kapitana pa takoj za njim, obadva z golima sablja-ma v rokah in prvega vsega krv-

vega na levi rami. Ravno pri vratih je nameril kapitan še poslednji grozni udarec na begu, ki bi ga gotovo presekali notri do križa, ako bi ga ne prestregla naša velika napisna tabla "Admiral Benbow". Še danes vidite udar na spodnjem delu okvirja.

Ta udarec je bil zadnji v tem boju. Ko je bil Črni pes zunaj na cesti, je pokazal, da ima par šundovito naglih peti in je v pol minute izginil za gričem. Kapitan pa je stal na pragu in divje gledal na napisano tablo. Nato je potegnil nekočkrat z roko preko oči in se vrnil v hišo.

"Jakee," pravi, "ruma!" In ko je to izgovoril, se je nekoliko opotekel ter se z eno roko komaj vjel za zid.

"Ali ste ranjen?" sem ga vprašal.

"Ruma!" je ponovil. "Od tod moram! Ruma, Ruma!"

Hitel sem, da mu ga prinesem; ker sem bil pa zelo prestrašen vsled tega, kar se je zgodilo, sem razbil kozarec in razlil pijačo; in ko sem drugo še točil, sem slišal glasen padee in planivši sobo, sem zagledal kapitana ležati na tleh. V istem trenutku je prihitela postopnica dol moja mati, ki so jo prestrašili krik in boj. Vzdignila mu je glavo. Sopol je zelo glasno in težko, njegove oči pa so bile zaprte in njegov obraz je bil strašno barve.

"Moj Bog! Moj Bog!" je tarnala moja mati. "Kakšna krameta za našo hišo! In tvoj ubogi oče bolan!"

Medtem nisima vedela, kaj naj storiva in kako pomagava kapitanu, in sva bila prepričana, da je dobil v boju s tujcem smrten udarec. Prinesel sem mu ruma in mu ga skušal viliti v usta; njegovi zobje pa so bili krčevito zaprti in njegov željni močne kakor železo. Na srečo nama je prišla pomoč: odprla so se vrata in vstopil je dr. Livesey, prihajajoč obiskat mojega očeta.

"Oh, doktor!" sva zavpila.

"Kaj je storiti? Kje je ranjen?"

"Ranjent! Bodite pametni!" je rekel zdravnik. "Ravno tako malo ranjen kot vi ali jaz. Moja je zadela kap, kakor sem mu bil povedal. Sedaj pa pohitite, gospa

Hawkins, gori k svojemu možu, vendar mu ne omenite ničesar o tem, če je mogoče. Jaz pa storim vse, kar je v moji moči, da rešim trikrat ničvredno življenje tega človeka; Jakee pa naj mi prinese skledo vode."

Vrnil se je zdravnik kapitanu že zavijal rokave in razkril njegovo veliko mišičasto roko. Na več mestih je bila tetovirana "Tukaj je areža", "Dobro veter", in "Domilija Billa Bonesa". Je bilo lično in razločno napisano na sprednji strani roke, zgoraj blizu rane pa se je nahajala podoba vialle, na katerih je visel človek — vse narejeno, kakor se mi je zdelo, zelo duhovito.

"Preroško," je rekel zdravnik, dotakniti se te podobe. "Sedaj pa, gospod Billy Bones, ako je to vaše ime, hočem pogledati, kakšne barve je vaša kri. Jakee," je dejal, "ali se bojiš krvi?"

"Ne, gospod," sem odgovoril.

"Dobro torej, drži mi skledo," je dejal in s temi besedami prijel laneto in mu odprl žilo.

Precej krvi je odteklo, predno je kapitan odprl oči in debelo gledal okoli sebe. Najprej je spoznal zdravnika in nagubančil čelo; nato je njegov pogled padel na mene in se pomiril. Naenkrat pa se je spremenila barva njegovega obraza, poskušal se je vzdigniti ter je kriknil:

"Kje je Črni pes?"

"Tukaj ni nobenega Črnega psa," je odgovoril zdravnik. "Pili ste rum in zadela vas je kap, prav kakor sem vam povedal; in jaz sem vas izvelik sedaj prav zelo proti svoji lastni volji naravnost iz groba. Gospod Bones..."

"To ni moje ime", mu je prestrigel besedo.

"Mi je vseeno" je odvrnil zdravnik. "Je pa ime mornarskega razbojnika, ki ga poznam; in imenjem vas s tem imenom le zaradi tega, ker je kratko; povedati vam pa imam le to-le: en kozarec ruma vas ne usmrti; ako pa vzamete enega, in še enega in še enega, stavim svojo lasuljo, boste umrli, če takoj ne odnehate — ali me razumete? Umrli ter odšli tja, kamor spadate. Sedaj pa posku-

site vsajti. Pomagati vam hočem do postelje."

S težavo se nam je posrečilo prinesiti ga gor po stopnicah; položili smo ga na posteljo, kjer je njegova glava omahnila nazaj na blazino. Kakor da bi se onesvestil. "Pazite sedaj," je rekel zdravnik, "povem vam odkrito — tam je vaša smrt."

In s temi besedami je odšel, da obišče mojega očeta, ter me odvedel s seboj, držeč me za roko. "To ni nič hudega", je rekel, kakor hitro je zaprl vrata. "Pa stili sem mu izteči dovolj krvi, da ostane nekoliko časa miren; sedaj naj leži teden dni, kjer je, in to je najbolj zanj in za tebe; toda če en napad, pa bode po njem."

(Dalje prihodnjič.)

Delavčeva šola znanosti.

IZ METEOROLOGIE.

Pisec Tomaž Romih.

O vetrovih.

(Dalje.)

V drugo je pa tudi horizontalna hitrost zračnih delkov sama na sebi zelo majhna, ker je hitrost, s katero se točke blizu polutnika vrte, skoro enaka in nje razlika za točke, ki so za 1° zemljepisne širivosti od ravnika oddaljena, še dvajseti del ene milje v eni uri ne znaša. Dalje bivaže zračni delci, ki so prišli od prostorov manjše hitrosti, del časa v pasu večje hitrosti in tako sčasoma sami zadobijo večjo hitrost. Zadržaj je še opomniti, da aridečie teh prostorov ne leži ob zemljepisnem ravniku, temveč popolnoma na njegovi severni strani, ker tudi zemljepisni ravnik ni razdvojni črta enake toplote severne in južne polute. Kajti severni del naše zemlje je bolj ogret, kakor južni, o čemur hočem na drugem mestu natančneje govoriti.

Pasat južne polute sega tedaj tudi na severno stran in zračni delci zadobijo mesto vzhodne meri zahodno mer. Iz vseh teh razlogov sledi, da utihne veter v tem pasu do malega čisto. Te kraje imenujemo kraje tišini ali brezvetrne kraje. Vendar ta tišina ni stanovitna, temveč opazujejo se tukaj najhuje nevihte in viharji. Pr dnevi se izpari neizmerno mnogo vode, po noči se pa zgostijo zopet hlapovi in kot dež padajo na zemljo, kakor da bi iz akafov lilo, in posledek tega so strašni viharji. Ozračje je tukaj gosto in soparno, tako da so mornarji vsi spehani in utrujeni; kakor je prijetna vožnja pod pasatoma, tako je neprijetno bivanje v brezveternih krajih. Mornarji tudi ne prestajejo navadno več nadlog, nego kadar se vozijo v pasu tišini.

Pasati i brezvetrni kraji se premijejo s solnce. Vendar ostane severovzhodni pasat zmiraj na severni poluti, jugovzhodni pasat pa sega tudi čez ravnik na severno poluto, in veje tukaj kot jugovzhodni veter. Kar se zunanje meje tiče, sega pasat na severni poluti čez povratnik do 40° zemljepisne širine. Na južni poluti pa meje niso še povsod poznate, a pričakovati je, da ne segajo daleč čez tropične dežele. Srednja širokost brezvetrni krajev znaša v atlantskem morju 2-3°. Ta širokost pa je v Tihem morju večja in znaša okoli 6° zemljepisne širine.

Pasatom enaki so misoni indijskega morja. Kadar ima v teh krajih severna poluta zimo, kar je od meseca oktobra do aprila, tedaj leži toplinski ravnik na južni strani zemljepisnega, in severni protiravniki sega čez ravnik na južno poluto in veje tu kot severovzhodni veter. Južni protiravniki in severni na severni poluti imata svojo pravilno mer.

Poleti, to je od meseca aprila do oktobra se Azijatske dežele mnogo bolj ogrevajo, nego velika planjava Indijskega in Velikega morja. Toplinski ravnik leži torej na severni strani zemljepisnega. Zdej ima severni protiravniki svojo navadno mer in piše kot severovzhodni veter. Južni protiravniki pak sega čez ravnik na severno poluto in zadobi tukaj jugovzhodno mer. Na južni poluti pak veje kot navadni jugovzhodni veter. Te periodične vetrove imenujemo musone. Brezvetrne kraje nahajamo tudi tukaj, a kakor sa lahko razvidi, premijejo se ti še bolj, in nevihte z viharji opazujejo se tu še pogosteje.

Poglejmo si zdaj ravniki, ki v višini proti tečajema teče, in ki zadobi zabodno mer. Na severni poluti imamo torej jugovzhodni, na južni pa severovzhodni tok. Ta dva teka imenujemo zgornja pasata. Da imata ta pasata ravno nasprotno mer s spodnjima pasatoma, spridučejo tako zvane pasatne megle, katere se ne gibljejo proti zahodu s spodnjima pasatoma, temveč ravno nasprotno proti vzhodu.

Po zgornjih pasatih se nadomesti zopet zrak v severnih prostorih, s katerih je v južne prostore odtekel. Dežele zmernih in mrzlih pasov se ogrejejo po teh pasatih, in to ne le zato, ker prinesejo toplejši zrak iz tropičnih dežel s seboj, temveč tudi zato, ker se proti severu zrak vedno bolj hladi, torej postaja gostej in oddaja nekoliko vezane toplote.

(Konec prihodnjič.)

"Prosveta" prinaša zanimive vesti vsak dan. Ali ste naročili na dnevnik "Prosveto?"

ŽENITVENA PONUDBA.

Fant star 32 let, imam stalno delo in precej prihrankov, se želim seznaniti v svrhu ženitve s slovenskim dekletom ali vdovo brez otrok v starosti 20 do 30 let. Katera resno misli, naj se prijavi tu naj priloi svojo sliko. Tajnost jamčena. Naslov je: "Fant ženin", 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

MLADENIČ PRULAR

star 40 let, se želim seznaniti v svrhu ženitve s slovenskim ali hrvatskim dekletom ali tudi vdovo s ne več kot dvema otrokoma in sicer v starosti od 30 do 40 let. Mora pa biti dobrega značaja. Le one katera resno misli, naj se zgasi in naj priloi sliko katero se vrne na zahtevo. Tajnost jamčena. Naslov je: "Prular", 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POZOR SLOVENSKA DEKLETA.

Fant star 30 let se želim seznaniti v svrhu ženitve s poštenim dekletom v starosti od 18 do 25 let. Imam nekaj prihrankov in stalno delo in ker ni v okraju, kjer živim slovenskih deklet, sem primoran iskati potom časopisja. Če katero veseli, naj se prigasi in naj priloi sliko. Tajnost jamčena. Naslov je: "B. K.", 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

Za kuhanje piva doma

Imamo v saloti slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas, kuhanje vedno le najboljši in najcenejši. Debiti je tudi abriko sodov, steklenic in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.

Grocerijam, sladničarjem in v prodajalne šolezarske dame primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacijo na:

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

SEVEROVA ZERAVIJA VZDRŽUJEJO

TOMARJE V DRUŽINAM

Za srbeči kožu-rabite

SEVERA'S ESKO

Klasičnega mazila

Priporočljivo za odponoč pri zdravljenju srbečice in raznih kožnih bolezni.

CENA 30c

Vprašajte pri vsaki lekarni

W. I. SEVERA CO.

CEDAR RAPIDS IOWA

CUNARD-ANCHOR

ANCHOR L. DONALDSON

Najmodernejši in najhitrejši parniki sveta. Izvrstna postrežba potnikom. Lokalni zastopnik je v vsaki mestu ali hišo tukaj.

V Jugoslavijo, Ogrsko, Rumunsko in Belgijo, via Cherbourg. MAURETANIA. April 4. in 25. AQUITANIA. April 11. May 2. Vožnja \$100.00 in davek \$5.00. Vožnja po šolsnici do Ljubljane \$10.00.

Via Cherbourg & Southampton. Aquitania. March 21.

DENARNE POŠILJATVE V JUGOSLAVIJO ZA VELIKONOČ

Hitro, varno in poceni.

Dinarji in dolarji.

PAROBRODNE LISTKE ZA VSE ČATE.

PIŠITE PO NAŠ CENIK

EMIL KISS, bankir, 138 SECOND AVE., NEW YORK, N. Y.

Znižana vožnja.

Kar se nekateri mislijo znatno znižale svoje cene, se nudi ugodna prilika onim, ki so namenjeni v kratkam v stari kraj. Pišite nam po ceno in vožni red parnikov.

Ako želite dobiti kakšno sorodnika in starega kraja, nam pišite po toadovna pojamila.

Kadar pošljate denar v stari kraj, ne preverite naše banke, ki vam nudi točnost in nizke cene.

Za vsa nadaljnja pojamila se obrnite na slovensko banko

Zakajšek & Čosark

70 — 9th Ave., New York City.

F. M. Dostojevskij:

BESI

Roman v treh delih.

Preložil Vladimir Levstik.

(Dalje.)

"Prosim besede," je mračno, a trdo izpregovoril Sigaljev.

"Imate jo," je dovolil Virginski.

Govornik je sedel, pomolčal malo ter začel s svečanim glasom:

"Gospoda!..."

"Tu je konjak!" se je srdito in zaničljivo obregnila svakinja, ki je nalivala čaj, ter postavila pred Verhovenskoga steklenico in kozarec; oboje je bila prinesla v roki, brez krožnika in podstavka.

Moten govornik je dostojanstveno umolknil. "Kar nadaljujte, saj ne poslušam!" je zaklical Verhovenski, nalivaje si kozarec.

"Gospoda! Obracajte se k vaši pozornosti," je spet povzel Sigaljev, "in, kakor boste pozneje videli, proseč vas pomoči v velevažni stvari, moram povedati par besedi v predgovor."

"Arina Prohorovna, posodite mi škarje!" je zdajci poprosil Pjotr Stepanovič.

"Čemu vam bodo škarje?" - Madam Virginskaja je izhujila oči.

"Pozabil sem si obrezati nohte; že tri dni se pripravljam," je odgovoril on, mirno motreč svoje dolge, nesnažne nohte.

Arina Prohorovna je arditu zardela, toda gosposlenci Virginski je odividno ugajala ta nesramnost.

"Mislim, da sem jih videla tamle na oknu!" Vatala je iza mize, polakala škarje ter mu jih prinesla.

Pjotr Stepanovič je še pogledal ni; vzel je škarje in se spravil na delo. Arina Prohorovna se je zdanilo, da je vse to preracunat trik, in sram jo je postalo občutljivosti. Zborovalci so se molče spogledovali; hromi učitelj je meril Verhovenskoga z globlino, zavistnim pogledom. Sigaljev pa je nadaljeval:

"Ko sem posvetil svoje moči proučevanju vprašanja, kakšen bodi socialen ustroj bodoče družbe, ki naj nadomesti sedanjo, sem prišel do prepričanja, da so bili vsi smovalci socialnih sistemov od najstarejših dob do našega 187... leta zgolj sanjarji, pripovedovalci pravilje in tepeji, ki so gazi v protislovjih ter niso imeli pojma o prirodnoznanstvu in o čudni živali, katero imenujemo človeka. Platon, Rousseau, Fourier — vse to še vzbujem ne pomore, kaj čele človeški družbi. Ker pa je bodala družabna oblika najno potrebna, zlasti zdaj, ko se xendar že enkrat vsi lotimo dela in skušamo prazno premišljevanje, predlagam svojo lastno načrt ureditve sveta. Evo ga!" je potrkal na zvezek. "Hotel sem razložiti zborovanju svojo knjigo v kar najbolj skrajšani obliki,

toda vidim, da bo treba dodati še mnogo ustnih pojasnil, in tako bo vsa razlaga zahtevala vsaj deset večerov, toliko, kolikor je poglavij moje knjige." Začel se je smeh. "Razen tega povem naprej, da moj sestav še ni dovršen." Nov smeh. "Zapletem sem se v svoje lastne podatke, in moj zaključek je v naravnostnem nasprotju s prvotno, začetno mislijo. Dočim začenjam z neomejeno svobodo, prihajam v zaključku do neomejenega despotizma. Pripomniti ga moram, da je moja rešitev formule edina mogoča."

Smeh je naraščal vedno silneje, toda smejali so se le bolj mladi in takorekoč manj posvečeni ljudje. Na obrazih gospodinj, Liputina in hromege učiteljice se je zrcalila nevolja.

"Ako ste sami obupali nad svojim sestavom in ga niste mogli zlepiti, kako naj si mi pomagamo z njim?" se je previdno oglašil eden izmed oficirjev.

"Prav imate, gospod aktivni oficir," se je Sigaljev rezko obrnil k njemu, "najbolj pa v tem, da govorite o obupu. Da, obupal sem; in vzlie temu je vse, kar sem razložil v svoji knjigi, nepo-bitno. Druga izhoda ni — ne najde ga nihče! In zato hitim povabiti vse zbrano družbo brez nadalj-ne zamude, naj mi po desetih večerih, ko preberem knjigo, izrazi svoje mnenje. Ako pa me člani nočejo poslušati, potem je bolje, da se razidemo takoj — možki po opravih državne službe, ženske — vsaka v svojo kuhinjo; zakaj kdor zavrne moje knjigo, ne najde drugega izhoda. Nikakega! S sleherno zamudo bi škodili zgolj samemu sebi, ker se mora potem neizogibno vrniti k staremu."

Poslušalci so se zgenili. "Ali je znorel, kaj?" so se zaslišali glasovi.

"Potemtakem gre samo za obup Sigaljeva," je razsedil Ljumašin, "in bistveno vprašanje je tedaj: ali naj obupava ali ne?"

"Obup Sigaljeva je osebno vprašanje," se je oglašil gimnazijec.

"Predlagam glasovanje, v koliko se tiče obup Sigaljeva skupne stvari, in hkrati, ali ga je vredno poslušati ali ne?" je veselo vzkliknil oficir.

"Za to ne gre," se je vmešal zdajci tudi hromi učitelj; govoril je z nekam porogljivim nasmehom; tako da je bilo skoraj težko razločiti, ali misli zares, ali se šali. "Za to ne gre, gospoda moja. Gospod Sigaljev je preveč resno vdan svoji nalogi in preveč akromen pri tem. Njegova knjiga mi je znana. On predlaga v končno rešitev vprašanja razdelitev človeštva v dva neenaka dela. Ena desatina dobi osebno svobodo in neomejeno oblast nad ostalimi devetimi desetninami; te pa izgube svojo osebnost ter se izpremenijo v nekako čredo, ki doseže v neomejeni pokorščini po dolgi vrsti prepovedov prvotno stanje nedolžnosti, podobno davnemu raju, četudi bo morala delati. Pisateljevi nasveti, kako odvzeti prostost devetim desetninam človeštva ter jih s pomočjo prevzgojitve celih pokolenj izpremeniti v čredo, so prav znameniti, osnovani na prirodoslovnih dejstvih in jako logični.

(Dalje prihodnjič.)

5c

vsak dan proč vršenih ali drugače zapravljenih, je uničenih v enem letu \$18.25, ali v petih letih \$91.25, zakar bi med tem dobili v samih obrestih \$10.95.

\$5.00 naloženih pred 1. aprilom na naš "special interest account" tekom enega leta po 4%, bo prineslo \$—20.

\$50.00 naloženih pred 1. aprilom bo prineslo \$2.00 na leto

\$100.00 naloženih pred 1. aprilom bo prineslo \$4.00 na leto

\$500.00 naloženih pred 1. aprilom bo prineslo \$20.00 na leto

\$1000.00 naloženih pred 1. aprilom bo prineslo \$40.00 na leto

\$5000.00 naloženih pred 1. aprilom bo prineslo \$200.00 na leto

Delati, Paziti in Varčevati — to pospeluje Vaše neodvisnost! Pričnite z Vašimi vlogami, takoj, danes z \$5.00 in polijte jo po pošti.

GLAVNO ZASTOPSTVO: JADRANSKE BANKE

FRANK SAKSER STATE BANK

22 Cortland Street.

New York City, N. Y.